

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Viite
Lausuntopyyntö 07.01.2021, SMDno-2019-2239

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO EHDOTUKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ARPAJAINLAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Oikeusrekisterikeskus esittää lausuntonaan ehdotuksesta hallituksen esitykseksi seuraavaa.

Rahapelien seuraamusmaksu

Oikeusrekisterikeskusta on esityksen valmistelun aikana vapaamuotoisesti kuultu ja esitetyn uuden hallinnollisen seuraamusmaksun täytäntöönpanoon liittyvät seikat on hyvin huomioitu esityksessä. Sakon täytäntöönpanosta annettua lakia esitetään muutettavaksi niin, että lakia sovellettaisiin ehdotetun uuden seuraamusmaksun täytäntöönpanoon. Näin ollen pääosa täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä määräytyisi suoraan sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen perusteella. Esitetyssä arpajaislain 62k §:ssä säädettäisiin lisäksi seuraamusmaksun täytäntöönpano-oikeuden vanhentumisesta ja raukeamisesta luonnollisen henkilön kuollessa.

Ehdotuksen sivuilla 52-53 on riittävä kuvaus esityksen vaikutuksista Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan ja selvitys mahdollisista kustannus- ja henkilöstövaikutuksista.

Oikeusrekisterikeskuksella on täytäntöön pantavanaan noin 30 hallinnollista seuraamus-, rike tai virhemaksua. Uusia säännöksiä on valmisteltavana useita. Oikeusrekisterikeskus on aiemmin esittänyt uusien seuraamusmaksujen nimeämistä erisnimellä jo lainsäädäntöä valmisteltaessa yksittäisten maksujen tunnettavuuden edistämiseksi ja maksujen yksilöitävyyden helpottamiseksi. Vakiintuneita hyviä esimerkkejä seuraamusten nimeämisestä ovat esimerkiksi ylikuormamaksu, kilpailunrikkomismaksu ja öljynpäästömaksu. Nyt ehdotettua seuraamusmaksua ei ole selkeästi nimetty lyhyellä erisnimellä, mutta esitetyn 62d §:n otsikon mukaan kysymyksessä on "Seuraamusmaksu rahapelien markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta". Seuraamusmaksun nimenä pykälän otsikko on liian pitkä, mutta otsikkoa lyhentämä olisi nyt mahdollista antaa uudelle seuraamusmaksulle puhekieleen sopiva nimi, kuten esimerkiksi "Rahapelien seuraamusmaksu". Se, että seuraamusmaksu määrätään rahapelien markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta, voitaisiin

selittää heti 62d §:n ensimmäisessä lauseessa aloittamalla lause nykyisellä otsikolla. Seuraamusmaksun erisnimeä voitaisiin käyttää lisäksi ainakin 62e – 62h pykälien otsikoissa.

Uhkasakko

Rahapeliin seuraamusmaksun lisäksi Oikeusrekisterikeskus huolehtii esityksen 62c §:ssä tarkoitetun uhkasakon täytäntöönpanosta. Rahapeliin seuraamusmaksu voitaisiin esitetyn 62f §:n 3 momentin mukaan jättää esittämättä tai määräämättä, jos rikkomuksen johdosta on määrätty uhkasakko maksettavaksi tai uhkasakon maksuunpanoa koskeva hakemus on vireillä. Jos sittemmin uhkasakko jäisi lainvoimaisella tuomiolla maksettavaksi määräämättä, rahapelin toimeenpanija, elinkeinonharjoittaja tai luonnollinen henkilö voisi saada perusteetonta etua, kun seuraamusmaksu olisi jo ennen lainvoimaista uhkasakon maksettavaksi määräämistä koskevaa päätöstä päätetty jättää vaatimatta tai määräämättä. Arvioinnissa ei 62f §:n sanamuodon mukaan otettaisi huomioon, onko uhkasakkoon määrätty taho maksanut uhkasakon. Nykyisin uhkasakkoja määräävät viranomaiset tiedustelevat usein Oikeusrekisterikeskukselta, onko uhkasakko maksettu. Maksutietoa käytetään, kun arvioidaan, onko aikaisemmin uhkasakkoon määrätylle syytä asettaa uusi uhkasakko tai onko juoksevan uhkasakon lisäeriä syytä edelleen määrätä maksettavaksi. Koska seuraamusmaksua määrättäessä uhkasakon maksutietoa ei tarkistettaisi, saattaisi käydä niin, että rikkomuksen tehnyt taho jäisi vaille sanktiota myös siinä tapauksessa, että maksettavaksi määrätty uhkasakko ei ole suoritettu.

Esitetyn 62e §:n mukaan seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisharkintaan ja muun ohessa elinkeinonharjoittajan toimiin vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi. Maksettavaksi määrätty tai maksettavaksi haettu uhkasakko vaikuttaisi 62f §:n perusteella ainoastaan siihen, määrätäänkö rahapeliin seuraamusmaksu vai ei. Olisi kohtuulliselta, että maksettavaksi määrätty tai maksettavaksi vaadittu uhkasakko vaikuttaisi myös seuraamusmaksun suuruuteen niissä tapauksissa, kun seuraamusmaksu päätetään jo maksettavaksi määrätystä uhkasakosta huolimatta määrätä. Tämä olisi syytä mahdollisesti erikseen omana numeroituna kohtanaan todeta 62e §:ssä tai ainakin pykäläkohtaisissa perusteluissa asiaa olisi syytä arvioida.

Hallituksen esityksessä olisi mahdollisesti syytä pohtia myös sitä, mikä merkitys uhkasakon ja seuraamusmaksun yhteensovittamisella on yleisemmin uhkasakkomenettelylle. Hallituksen esityksen perusteella elinkeinonharjoittajien ja luonnollisten henkilöiden tulisi voida saada avoimesti tietoa siitä, kannattaako uhkasakon asettamis päätöksessä tarkoitettua päävelvoitetta noudattaa. Jos toteuttaa asetetun päävelvoitteen, asetettua uhkasakko ei määrätä maksettavaksi. Tällöin todennäköisesti rahapeliin seuraamusmaksu määrätään, mutta seuraamusmaksun suuruudesta ei ole tietoa tuossa vaiheessa. Vaihtoehtoisesti voi olla järkevää jättää noudattamatta päävelvoitetta, jolloin puolestaan asetettu uhkasakko määrätään maksettavaksi. Jos asetetun uhkasakon määrä on maksuvelvollisen arvion mukaan huomattava, hän saattaa jo tässä vaiheessa arvioida, että seuraamusmaksua ei lainkaan määrätä.

Joka tapauksessa esitetty 62f §:n 3 momentin säännös uhkasakon ja rahapelien seuraamusmaksun suuruuden yhteensovittamisesta vaikuttaa poikkeukselliselta. Uhkasakkolain perusteella uhkasakko asetetaan ja määrätään maksettavaksi viranomaisen antaman käskyn tai kiellon eli päävelvoitteen noudattamisen tehostamiseksi. Nyt uhkasakko esitetään asetettavaksi 62c §:ssä määriteltyjen velvoitteiden tehosteeksi. Rahapelien seuraamusmaksu puolestaan määrättäisiin 62d §:n perusteella tapahtuneiden rahapelien markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta sanktioksi. Kuten esityksessä todetaan, hallinnollinen seuraamusmaksu olisi rinnastettavissa rikosoikeudelliseen seuraamukseen.

Mahdollisesti on syytä vielä arvioida, voidaanko uhkasakko- ja sanktiojärjestelmät kytkeä toisiinsa niin, että uhkasakko vaikuttaa siihen, määrätäänkö sanktiota eli rahapelien seuraamusmaksua. Uhkasakon ja seuraamusmaksun määräämiselle on joka tapauksessa eri perusteet.

Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanotoimintaan uhkasakon ja rahapelien seuraamusmaksun yhteensovittaminen vaikuttaa vain välillisesti eikä Oikeusrekisterikeskuksen puolesta ole estettä sille, että yhteensovittaminen toteutetaan 62f §:n 3 momentissa nyt esitetyllä tavalla.

Ylijohtaja

Jussi Kivinen

Täytäntöönpanopäällikkö

Tauno Aalto

Tiedoksi: Sisäministeriö
Poliisiosasto/Lainsäädäntöyksikkö
lainsaadantoyksikko_poliisiosasto(at)intermin.fi